

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/19/4261

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	06.01.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	25.11.2019
Teabevaldaja	Vääna-Jõesuu Kool aadress: Harku vald, 76909 Harjumaa e-post: kontakt@vjk.edu.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxx@xxx.ee

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) jätta vaie rahuldamata;**
- 2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. 31.10.2019 pöördus vaide esitaja teabenõudega Vääna-Jõesuu Kooli poole, milles palus teha talle kättesaadavaks kolmanda klassi eesti keele, matemaatika, inglise keele ja loodusõpetuse töökavad/ainekaardid.
2. Vastuses teabenõudele teatas Vääna-Jõesuu Kool, et õppekava ja ainekavad on leitavad kooli kodulehelt <http://www.vjk.edu.ee/oppekava> ning et neid paremini mõista, soovitati need koos klassijuhatajaga üle vaadata.
3. 01.11.2019 täpsustas vaide esitaja, et ei soovi tutvuda üldiste dokumentidega, vaid töökavade/ainekaartidega, mida õpetajad koostavad iga-aastaselt.
4. 08.11.2019 keeldus Vääna-Jõesuu Kool teabenõude täitmisest põhjendusega, et tundi ettevalmistavad materjalid on õpetaja intellektuaalne omand, mida koolijuht ei jaga.
5. Vaide esitaja eeltooduga ei nõustunud ning esitas Vääna-Jõesuu Kooli tegevuse peale teabenõude täitmisest keeldumise osas vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Pöördusin 31.10 Vääna-Jõesuu kooli poole teabenõudega, kus palusin mulle kättesaadavaks teha kolmanda klassi eesti keele, matemaatika, inglise keele ja loodusõpetuse töökavad/ainekaardid. Soovitud teavet koolijuht mulle kättesaadavaks ei teinud, põhjendusega, et tege on õpetaja intellektuaalomand.

AvTS § 3 lg 1 kohaselt loetakse avalikuks teabeks mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

Intellektuaalne omand sisaldab õigusi seoses:

- kirjandus- ja kunstiteoste ning teadustöödega,*
 - esituskunstnike poolt teoste esitamisega, fonogrammidega, raadio- ja televisiooniülekannetega,*
 - leiutistega kõigis inimtegevuse valdkondades,*
 - teaduslike avastustega,*
 - tööstusnäidistega,*
 - kaubamärkidega, teenindustunnustega, kaubanduslike nimede ja tähistega,*
 - kaitsega kõlvatu konkurendi vastu,*
- ja kõiki teisi õigusi, mis tulenevad intellektuaalsest tegevusest tööstuse, teaduse, kirjanduse ja kunsti alal. [WIPO asutamise konventsiooni artiklist 2 (viii)]*

Teabe valdaja on jätnud seadusest tuleneva kohustuse täitmata.

Tuletasin Vääna-Jõesuu koolile meelde, et Vääna-Jõesuu Kool täidab avalikke ülesandeid, mis tõttu kohaldub teile ka avaliku teabe seadus. Seega palun täita koolil avaliku teabe seadusest tulenevat kohustust ja teha palutud teave mulle kätte saadavaks. Soovin ettekirjutuse tegemist Vääna-Jõesuu koolile soovitud avaliku teabe väljastamiseks.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspeksioon tegi menetluse käigus Vääna-Jõesuu Koolile järelepärimise, milles palus vastata järgmistele küsimustele:

1. Kas koolil oli arusaadav, millistest dokumentidest vaide esitaja koopiaid soovis?
2. Kas koolil on vaide esitaja soovitud töökavad/ainekaardid olemas (õpetaja on kohustatud need edastama koolile)?
3. Juhul kui on olemas, siis kas ja mille alusel on neile kehtestatud juurdepääsupiirangud?
4. Kas vaide esitaja soovitud töökavade/ainekaartide koostamise kohustus õpetajatele tuleneb mingist õigusaktist, sh kooli mingist sisemisest korrast või on tegemist õpetaja poolt (vabatahtlikult) tundi ettevalmistava materjaliga, mis on ainult õpetaja valduses?
5. Kui vaide esitaja poolt soovitud töökavade/ainekaartide koostamine on õpetaja tööülesanne, siis millest tulenevalt leiab kool, et nimetatud dokumentide puhul on tegemist õpetaja intellektuaalomandiga, mis ei kuulu teabenõude korral väljastamisele?
6. Palun edastada näidisenähtena ka vabalt valitud ühe aine töökava/ainekaart, mida soovis vaide esitaja oma teabenõudes.

Vääna-Jõesuu Kool vastas eelnimetatud küsimustele järgnevalt:

1. Koolil oli arusaadav, millistest dokumentidest vaide esitaja koopiaid soovis.
2. Koolil ei ole vaide esitaja soovitud töökavad/ainekaardid olemas, õpetaja ei ole kohustatud neid koolile edastama.

3. *Langeb ära.*
4. *Vaide esitaja soovitud töökavade/ainekaartide koostamise kohustust õpetajatele mingis õigusaktis, sh kooli mingist sisemisest korras ei ole. Kui need materjalid on, siis tegemist on õpetaja poolt (vabatahtlikult) tundi ettevalmistava materjaliga, mis on ainult õpetaja valduses.*
5. *Langeb ära*
6. *Langeb ära*

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs avalikule teabele

Kooli ja vaide esitaja vahelisest kirjavahetusest ning kooli poolt antud selgitustest saab Andmekaitse Inspektsioon aru selliselt, et vaide esitaja sooviks ei olnud saada teavet kooli ainekavade kohta, vaid materjale, mida õpetajad koostavad ja kasutavad tundide ettevalmistamiseks ja läbi viimiseks.

AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on loodud või saadud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida koopiaid ja väljavõtteid teabevaldaja ehk kooli valduses olevatest dokumentidest. Selleks, et õpetaja poolt tundideks ettevalmistatud materjali saaks käsitleda avaliku teabena avaliku teabe seaduse mõistes, peaks õpetajal olema oma tööülesannetest tulenevalt kohustus selline materjal koostada ning koolile esitada.

Kooli väitel ei tulene õpetajatele õigusaktist, sh kooli mingist sisemisest korras töökavade/ainekaartide koostamise kohustust. Sellise väitega ei saa täielikult nõustuda, sest teabevaldaja enda viidatud Vääna-Jõesuu Kooli õppekavas, leheküljel 27, kirjeldatakse õpetaja poolt töökava koostamist. Sellest võib järeldada, et kool vähemalt eeldab, et õpetaja koostab töökava. Küll aga ei näe õppekava tõesti ette, et õpetaja peaks töökava koolile esitama. Pigem nähtub, et õpetaja koostab töökava omal äranägemisel, valides ise selle vormi ja perioodi. Seega on usutav, et kooli valduses ei ole vaide esitaja poolt soovitud töökavasid/ainekaarte.

Tundi ettevalmistavale materjalile laieneb autoriõiguse kaitse

Isegi kui lugeda õpetaja poolt enda tarbeks koostatud materjale avalikuks teabeks, siis kohaldub koostatud materjalidele ka autoriõiguse kaitse.

Autoriõigus on intellektuaalse omandi alaliik, millega kaitstakse kirjandus-, kunsti-, muusika- ja teadusloomingu autoreid nende loometöö loata kasutamise eest. Üldine põhimõte on, et teistel isikutel on lubatud teost kasutada vaid autori nõusolekul. Autoriõiguse seaduse (AutÕS) § 4 lõikes 3 on toodud autoriõigusega kaitstavate teoste näidisloetelu, mis ei tähenda seda, et muud teosed ei ole autoriõigusega kaitstavad. Kui muu teos, dokument, ettekanne vms vastab AutÕS § 4 lg-s 2 toodud tunnustele on see samuti autoriõigusega kaitstav.

Autoriõigus tekib autori poolt loodud originaalsele teosele, mis on väljendatud mingis objektiivses vormis, on selle vormi kaudu tajutav ning on kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil reprodutseeritav. Autoriõiguse tekkimiseks ning teostamiseks ei nõuta teose registreerimist või muude toimingute täitmist. Autoriõigus tekib nii avalikustamata kui ka avalikustatud (avaldatud, üldsusele suunatud) teostele.

Autoriõigus kaitseb põhimõtteliselt teose välist vormi, mitte otseselt teose sisu. Seega ei kaitse autoriõigus mitte seda, mida väljendatakse, vaid seda, kuidas väljendatakse. Originaalsus ja protsessi loominguilisus teose loomisel on oluliseks kriteeriumiks autoriõiguses. Seega kui

õpetaja on koostanud kooli ainekava põhjal tundi ettevalmistava materjali, siis sisaldab see õpetaja individuaalset ja originaalset lähenemist ainele ning selliselt koostatud materjalile laieneb autoriõigus.

Teose loomisel tekivad autoril isiklikud õigused ja varalised õigused, mis moodustavadki autoriõiguse sisu. Teose autoril või isikul, kellele autor on talle kuuluvad õigused loovutanud või litsentseerinud, on õigus teost igal viisil kasutada ja lubada või keelata teose kasutamine kolmandate isikute poolt. Autoriõiguse seadusega lähevad varalised õigused tööandjale üle juhul kui vastavate materjalide koostamise kohustus tuleneb tööülesannetest ning materjalid (valminud töö) antakse üle tööandjale. Kooli kinnitusel neil soovitud materjale ei ole ning õpetajatel ei ole kohustust ka vaide esitaja soovitud materjale koostada. Seega kui ka õpetajad on koostanud omatarbeks ainetundi ettevalmistava materjali, ei ole koolil õigust kohustada õpetajatel seda avalikustama.

Eeltoodust järeldub, et teabenõude täitmisest keeldumine oli õiguspärase, kuna kooli valduses ei ole vaide esitaja soovitud töökavasid/ainekaarte ning õpetaja poolt tema enda antavat tundi ette valmistavatele materjalide kohaldub autoriõiguse kaitse, mistõttu ei saa kool kohustada õpetajaid seda materjali teistega jagama. Kuna vaide esitaja õigusi ei ole rikutud, jääb vaide rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel